

Het gaaischieten op de kermis van Westkapelle. Achtergronden, tradities, gang van zaken.

Een direct in het oog springend en ook van ver hoorbaar kermisevenement is het gaaischieten, een soort schietwedstrijd met vuurwapens, onder aan de dijk. Dit gaaischieten heeft zijn eigen tradities en gebruiken en vindt thans in grote lijnen nog op dezelfde wijze plaats als aan het einde van de 19^e eeuw en wel op de kermiszaterdag. Voor de 2^e wereldoorlog werd zowel vrijdags als zaterdags geschoten.

De plaats van het gaaischieten is niet altijd dezelfde geweest. Voor de oorlog werd geschoten bij de dijkmolen. Daarna noodgedwongen op andere plaatsen bij en op de dijk. Tegelijkertijd met de dijkverzwaring in de jaren 1986-1988 is op het Abraham Calandplein een ruimte voor het gaaischieten gecreëerd.

Gaaischietters in actie

Het gaaischieten vindt op soortgelijke wijze verder alleen plaats in het buurdorp Domburg. Wat behelst dit voor outsiders ondoordringelijke gaaischieten en waar komt het vandaan?

Het gaaischieten en de schutterij in historisch perspectief

Hoewel een exacte oorsprong en achtergrond van het gaaischieten in Westkapelle niet zijn te geven omdat hiervan vrijwel geen oude stukken of documenten bewaard zijn gebleven, mogen we, gelet op de overeenkomsten met schutterijen elders, als een gegeven aannemen dat het gaaischieten is voortgekomen uit de middeleeuwse (handboog)schutterij en de schuttersfeesten. Dat in Westkapelle een schutterij heeft bestaan, is in ieder geval af te leiden uit een historisch betrouwbare vermelding in het archief van het Middelburgse schuttersgilde Sint Sebastiaan, van een uitwisseling met het handboogschuttersgilde van Westkapelle in 1441.¹

De schutterij was een soort burgerwacht, gewapend met pijl en boog, belast met het verdedigen van de stad en de handhaving van de openbare orde. Zij was militair en hiërarchisch georganiseerd. Een hoogtepunt van het schuttersjaar waren de schuttersfeesten, waarbij spijs en drank in niet geringe mate werden aangesproken. Het schuttersfeest is in Westkapelle net als in veel andere steden altijd nauw verbonden geweest met de jaarlijkse kermis. Ter gelegenheid van de kermis hield men wedstrijden door "naar de vogel" te schieten. Het "opwaarts" schieten naar de vogel op een stang of aan de wieken van een molen dateert op zichzelf al van lang voor het ontstaan van de schuttersgilden en ook anderen dan leden van de schutterij hielden zich daar mee bezig op tal van plaatsen. Sommigen denken dat het woord "gaaischieten" verwijst naar een

¹ G.N. De Stoppelaar, *Het Schuttengilde van den edelen handboog, confrèrie van St. Sebastiaan te Middelburg*, 1886

Vlaamse gaai, maar in vroeger tijd sprak men van "papegaai-schieten". De papegaai is door de Kruistochten in Europa bekend geraakt en was geliefd bij de adel vanwege het exotische uiterlijk. Via deze weg kon zo'n bont versierde vogel van hout een aantrekkelijk doelwit worden voor de gaaischutters.²

16^e-eeuwse voorstelling van het gaaischieten

De relatie tussen de schutterij en de stad was altijd erg sterk. Tot lid van de schutterij waren alleen de vooraanstaande en stoutmoedigste poorters van de stad toegelaten. De schutterij was de trots van de stad en die tooide en toonde zich met het stedelijke wapen, vlag en vaandel en de daarin gebruikte kleuren, in Westkapelle geel, blauw en wit.

Het verval van Westkapelle als handelsstad trad al in de 14^e eeuw in en na 1400 stelde de schutterij als stedelijke militaire organisatie niet veel meer voor en behield zij alleen haar symbolische functie, het opluisteren en begeleiden van de processie op 4 juli, die nog tot 1572 in ere werd gehouden en, niet minder belangrijk, het schuttersfeest met gaaischieten.

Na de reformatie in 1572 kwam de van oorsprong Rooms-katholieke festiviteiten als kermis en gaaischieten op een laag pitje te staan. Maar dat de schutterijen nog niet helemaal uit het beeld verdwenen waren blijkt uit het feit dat in Domburg in het jaar 1587 nog een handboogschutterij werd opgericht.³ In aanmerking genomen dat Domburg en Westkapelle in de geschiedenis nogal eens gelijk op gingen, mogen we aannemen dat in die tijd ook in Westkapelle nog wel een schutterij in enige vorm bestond. Vooral in de loop van de 17^e eeuw kregen onze kermis- en gaailiefhebbers een steuntje in de rug van de elders in het land wel florerende schutterijen, al waren ook daar de schuttersfeesten belangrijker dan de militaire activiteiten. Aan de vele schuttersstukken is te zien hoe belangrijk dat alles werd gevonden.

Frans Hals, *Maaltijd officieren Haarlemse Sint Jorisschutterij*, 1627

² M. Carasso-Kok e.a., *Schutters in Holland, kracht en zenuwen van de stad*, Zwolle 1988

³ H.M. Kesteloo, *Domburg in woord en beeld*, Middelburg 1913

Maar in het berooide Westkapelle moesten we wel de nodige concessies doen aan de aard en de omvang van de kermis- en schuttersfeestelijkheden. Ook de religieuze en aan het stadsbestuur gebonden functie van de schutterij was nu geheel verdwenen en over bleef alleen het schuttersfeest in een uitgekleden vorm. Het gaaischieten werd stap voor stap een randverschijnsel, veracht door de eerzame burgerij. De Rooms-katholieke achtergrond van kermis en gaai bleven er tot op de dag van vandaag de belangrijkste redenen van, dat hervormd kerkelijken zich daar totaal van distantieerden en ook herhaaldelijk maar zonder succes probeerden dat alles helemaal afgeschaft te krijgen.

In de 16^e en de 17^e eeuw waren langs de kust van Walcheren maritieme activiteiten van de watergeuzen en later de VOC. Ook werd hier veel scheepsvolk geronseld en opgeleid. Hoewel er weinig of geen historisch betrouwbare informatie over bestaat, is het aannemelijk, dat de schietoefeningen en de daarmee gepaard gaande drankgelagen ook hun weerslag hadden op de schutterijen en (gaai)schietingen. In Domburg houdt men dergelijke marineactiviteiten zelfs voor het begin en de oorsprong van het gaaischieten.⁴ Maar historische bronnen hiervoor ontbreken en erg logisch is het niet omdat ook in Domburg al veel eerder een schutterij bestond en het verband tussen gaaischietingen en schutterijen wel historisch vaststaat. Ook op de in 1871 afgeschafte Veerse kermis werd de gaai geschoten en ook hier was er geen twijfel aan dat het gaaischieten zijn oorsprong vond in de oude schuttersgilden al was het in de 19e eeuw een herbergier die dat met commerciële bedoelingen organiseerde.⁵

Maar de invloed van VOC zal er zijn geweest en de overstap van de handboog op vuurwapens, waarover evenmin historische informatie bekend is, zou in deze tijd gemaakt kunnen zijn. Immers het scheepsvolk was niet meer bewapend met pijl en boog, dus de schietoefeningen zullen wel met musketten of soortgelijke vuurwapens zijn gehouden. Er bestaat wel een zgn. Kruitlijst uit 1688, waarin wordt vermeld dat aan 114 schutters schietkruit was uitgereikt. Willem Gabriëlse, oud-wethouder en oud-kapitein van de gaaischieters, stelt dat de handboog nog gebruikt werd ten tijde van de bouw van de dijkmolen in 1773⁶ maar dat is dus niet zo waarschijnlijk.

Als de VOC bij het gaaischieten de dienst heeft uitgemaakt, zal er weinig tijd en zin geweest zijn om zoals in vroeger tijd, houten papegaaien te gaan maken. Men gebruikte eenvoudigweg "tronken". Een tronk is een gedeelte van een (afgeknotte) boomstam en het is ook nu nog de benaming van de als schietdoel dienende houtblokken.

In de Franse tijd (1798-1814) was Walcheren een strijdtoneel tussen Napoleon en Engeland en het stond daardoor bloot aan diverse Engelse bombardementen vanuit zee. Vlissingen werd zo voor een groot deel verwoest in 1809 en ook Westkapelle en andere kustplaatsen kregen hun deel van de ellende. De schrik voor deze kustbombardementen bracht de gaaischieters ertoe om op de gaai als "hoofdvoegel" een model van een Engels oorlogsschip te gaan gebruiken, wat tot heden zo gebleven is. Destijds symboliseerde het schieten op het scheepje de vijandige gevoelens die de bevolking jegens de aanvallers koesterde. Nu nog verwijzen de namen van de scheepjes naar bijzondere voorvallen liefst uit de plaatselijke of landelijke politiek, waarmee, net als toen, de gaaischieters met cryptische bewoordingen een negatief oordeel of een vorm van protest uiten.

De 19e eeuw was voor Westkapelle een donkere tijd, gekenmerkt door armoede, verval en verzuivering. De mensen hadden wel andere prioriteiten dan zich druk te maken over historie en tradities. Het historisch besef nam af en aan traditie en monumenten hechtte men (overigens niet alleen in Westkapelle) nauwelijks meer enig belang. Ook veel gaai-gebruiken en -tradities raakten beetje bij beetje op de achtergrond en in de vergetelheid. Aan de teloorgang van de tradities zal nog hebben bijgedragen dat het gaaischieten geen zaak was van de gegoede burgerij maar een jaarlijkse uitspatting van de dijkwerkers en ambachtslieden, zeg maar het niet zo ontwikkelde maar wel anarchistische werkvolk. Het stamcafé en de plaats van uitbetaling van de dijkwerkers was Het Kasteel van Batavia, dus lag het voor de hand dat deze herberg ook het thuishonk werd van de gaaischieters.

In de loop van de 19e eeuw werd aan feesten en kermissen soms een extra afsluitende dag toegevoegd. In Domburg en Westkapelle werd dat de maandag na de kermisweek; men noemde

⁴ P. de Pagter, "Gaaischieten", in: *De Wete*, 1987

⁵ P. Geschiere, *De laatste honderd jaar van de Veerse kermis 1770-1871*, Grijpskerke 1986

⁶ W. Gabriëlse, *'t Oude Westkappelse leefpatroon. Een terugblik*, z.p. 1986

dat beloken kermis. Voor de gaaschieters was die beloken kermis een uitgelezen dag voor de afsluiting van hun evenement. De beloken kermis stond later in de 19e eeuw overigens weer ter discussie, vooral omdat er juist op die dag, doordat het kermisgeld op was, veel vechtpartijen waren. Bij de slotdag behoorde nu ook het bedanken van de burgemeester voor de verkregen toestemming. Want mede door het ruwe karakter van de dijkwerkers/ gaaschieters, het drankgebruik en daarmee samenhangende vechtpartijen en de regelmatige onlusten op en bij de dijk, was de overheid in de tijd nogal bevreesd voor de openbare orde en sprak die toestemming zeker niet vanzelf.

De relatie tussen de dijk en de gaaschieters was erg sterk. Op en bij de dijk waren altijd wel oude houten palen te vinden ("pieten van d'n diek") om er tronken van te maken. Ouderwetse essen tronken had men nauwelijks meer nodig.

Gaaschieten bij de dijkmolen met gebruikmaking van materialen van de dijk; ca. 1925

In de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) was Nederland neutraal maar wel in staat van mobilisatie. Daarom mocht er vanaf 1915 vier jaar geen gaai geschoten worden. In 1919 kon het tot veler opluchting weer. Volgens de overlevering stond toen op de gaai geschilderd: "Na 4 bange jaren, 't oog helder en de tromp omhoog.", wat tot op de dag van vandaag het gaaschietermotto is gebleven.

Zoals gezegd hadden de gaaschieters het niet zo breed. Hierin ligt ook de oorsprong van de vrijgaai. Vindingrijke (oud)gaaschieters zagen een mooie gelegenheid voor een bijverdienste door buitenom het gaaverband gelegenheid te geven om te schieten tegen betaling. De vrijgaai werd in 2007 om veiligheidsredenen afgeschaft.

Een andere gewoonte die terug te voeren is op de armoede en de sociale positie van de gaaschieters, is het geven van prijzen door meer bemiddelde dorpelingen en de burgemeester.

Tijdens de 2^e wereldoorlog was er geen kermis en ook geen gaaschieten. En met de verwoesting van het dorp waren ook de gehele "infrastructuur" en de meeste geweren van het gaaschieten verdwenen. De veranderde omstandigheden betekenden door verschillende oorzaken ook het einde van diverse vooroorlogse gebruiken en tradities. Zo was het terrein bij de dijkmolen, dat al eeuwen als schietbaan werd gebruikt was letterlijk verdwenen en moest een andere plek worden gezocht. De vooroorlogse gedragslijn waarbij de ongetrouwden 2 dagen schoten, op vrijdag en zaterdag, en de getrouwden 's zaterdags een tweede ploeg vormden, werd, vermoedelijk om pragmatische redenen en door het aanvankelijk zeer geringe aantal deelnemers, losgelaten en de zaterdag werd voor iedereen de gaaschietdag.

Het gaaischieten heden ten dage

Organisatie

Het gaaischieten wordt thans georganiseerd door de rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging genaamd "Gaaischieters Westkapelle". De bestuursleden van deze vereniging vervullen tevens de verantwoordelijke functies tijdens het gaaischieten zelf.

Aan het gaaischieten kunnen uitsluitend leden van de vereniging deelnemen. Deelname is bovendien slechts opengesteld voor "Westkappelaars" d.w.z. personen die in Westkapelle of daarmee een sociale binding hebben. Leden/deelnemers moeten meerderjarig te zijn.

Een aantal leden heeft één of meer geweren in eigendom, die voor het schieten aan de vereniging gratis ter beschikking worden gesteld. Voor alle gebruikte geweren is aan de vereniging een vergunning ingevolge de Wet wapens en munitie afgegeven.

Andere benodigde materialen en attributen, zoals een houten schuilgelegenheid, stoelen en tafels, koelkasten, gaaien e.d. heeft de vereniging zelf in eigendom en worden opgeslagen in een schuur van een van de leden.

Voorbereidingen

De voorbereidingen voor het gaaischieten beginnen omstreeks 6 weken vóór de kermis.

De eerste werkzaamheden bestaan uit het omsmelten van oud lood tot ronde kogels met een doorsnede van ca. 17 mm. (kaliber van de geweren is 12 gauge). Voor het kogels-smelten wordt een speciale mal gebruikt (de kogeltang), waarin een aantal kogels tegelijk kan worden gegoten. Als de kogels zijn aangemaakt worden hagelpatronen gevuld met kruit, proppen en een kogel en zodoende gebruiksklaar gemaakt.

Naast voldoende patronen moet ook worden gezorgd voor voldoende "gaaien", dus doelen waarop wordt geschoten. Vroeger koos men daarvoor essen tronken, later eiken palen van de dijk en thans populieren stammetjes. In de week voor het gaaischieten worden de tronken voorzien van een gat teneinde ze op "de stenge" te kunnen bevestigen (tronken boren).

Traditioneel dient dit met een avegaar te geschieden echter thans wordt daarvoor elektrisch gereedschap gebruikt. Niet alleen tronken zijn het doelwit. Andere gaaien zijn in de eerste plaats de scheepjes maar ook poppen of andere op hout geschilderde voorwerpen of voorstellingen komen voor. De scheepjes worden gemaakt op maandagavond voor de kermis.

In de week voor de kermis brengt de voorzitter een bezoek aan de burgemeester en vraagt hij hem officieel toestemming voor het gaaischieten.

Op de donderdag voor de kermis wordt de schietbaan aan het Abraham Calandplein in gereedheid gebracht.

Inschrijving deelnemers

De leden van de gaaischietersvereniging, die daadwerkelijk willen meeschieten, moeten hun naam doen plaatsen op "de rolle", d.w.z. de deelnemerslijst. Het "rolle opmaken" vindt plaats op de zondagavond voorafgaande aan de kermis in het café "Het Kasteel van Batavia". Deze bijeenkomst begint met het door de voorzitter voorlezen van enkele belangrijke voorschriften en bepalingen. Daarna behoort door hem te worden afgekondigd: "Op deze rol staat twee liter jenever". De drank behoort te worden uitgeschonken aan *alle* personen die in het café aanwezig zijn; immers op dat moment is officieel nog niet bekend wie wel en wie niet aan het gaaischieten gaat meedoen.

Hierna kunnen deelnemers zich inschrijven. Door middel van loting wordt de volgorde van schieten vastgesteld. De deelnemers worden verdeeld in drie ploegen.

De deelnemers kiezen nadat zij zich hebben opgegeven de functionarissen die bij het gaaischieten nodig zijn. De volgende functies zijn van belang:

- kapitein

De kapitein is belast met de algehele leiding van het gaaischieten; hij ziet toe op de naleving van de voorschriften en een ordelijk verloop, bepaalt de huishoudelijke gang van zaken en neemt de representatieve verplichtingen waar. Als teken van zijn waardigheid draagt hij als de gaaischieters bijeen zijn een rode of oranje sjerp en een sabel, die eertijds behoorde bij de uitrusting van de dijkwachter. Hoewel het niet uitdrukkelijk is voorgeschreven wordt in de praktijk de voorzitter van de vereniging tevens gekozen als kapitein.

- foerier

De foerier beheert de financiën, de munitie en alle andere materiële zaken. In het algemeen wordt de penningmeester als foerier gekozen.

- slokjesjongen

De slokjesjongen was oorspronkelijk een hulpje van de foerier. De voor de gaaischieters beschikbare drank, voor de 2e wereldoorlog in de regel bitter of oude jenever, werd door hem gedistribueerd met een "sampetter". Door diverse ontwikkelingen is de functie thans belangrijker dan de naam doet vermoeden.

In de eerste plaats verstrekt hij, nu op verzoek, de consumpties aan de deelnemers.

Hij verzorgt echter ook de gehele inkoop van spijs en drank en het beheer van de voorraad. Daarbij verdeelt hij de aankopen zoveel mogelijk over de diverse caféhouders en andere leveranciers, die daarvoor in aanmerking komen. De slokjesjongen heeft bij de uitoefening van zijn taak enkele assistenten.

- tamboer

De taak van de tamboer bestaat in de eerste plaats uit het met een tromsignaal aankondigen van orders en mededelingen van de kapitein. Hij staat daartoe formeel voortdurend ter directe beschikking van de kapitein. Bij verplaatsingen van de gaaischieters gaat hij de groep met slaande trom vooraf. Op de zaterdagmorgen van het gaaischieten is hij belast met het wekken van de deelnemers. Voor dit laatste taakonderdeel zijn i.v.m. het grote aantal deelnemers twee tamboers actief.

De tamboer in actie

- laders

De taak van de laders is, zoals het woord zegt, het laden van de geweren. Tegelijkertijd zien zij toe op een juist en veilig gebruik van de geweren door de deelnemers.

- veiligheidsmensen

De veiligheidsmensen oefenen als assistenten van de kapitein algemeen toezicht uit op de veiligheid tijdens het schieten.

Nadat de formaliteiten zijn afgewikkeld doet de voorzitter/kapitein meestal nog enkele mededelingen en geeft hij enkele instructies van huishoudelijke aard. De deelnemers blijven de gehele avond bijeen onder het genot van een drankje en een hapje, waarbij, met de kermis in het vooruitzicht, de feestvreugde behoorlijk kan oplopen.

De dag van het gaaischieten

Op kermiszaterdag is het zover. De activiteiten beginnen met een rondgang door het dorp van de tamboer, waarbij het de bedoeling is de deelnemers te wekken. De tamboer begint zijn tocht om 4.00 à 4.30 uur.

Niet alle deelnemers wachten de komst van de tamboer af. Een gedeelte is al paraat bij het onder leiding van de kapitein "rechten" van de gaaien en het inrichten van de schietbaan, wat om 5.00 uur begint.

Het rechten van de gaaien bij het kriecken van de dag

Er zijn drie aparte schietbanen, voor iedere ploeg één. De gaaien worden opgericht op het dijkgedeelte, waarop het fietspad ligt. Het is de bedoeling dat omhoog gericht wordt geschoten, vandaar dat de gaaien worden geplaatst op lange houten masten (deze masten worden door-gaans ook "gaaien" genoemd). Op iedere mast is, ter bevestiging van de tronken en andere gaaien een ijzeren gaffel of drietand bevestigd ("de stenge").

De gaaimasten worden aan elkaar geschoord met dwarsplanken. Hierop zijn teksten geschilderd. Op de zuidelijkste baan het gaaischietermotto *'t Oog helder en de tromp omhoog*, op de andere banen *"Een vaste hand en goed gericht"* en *"Een scherpe geest en het doel getroffen"*. Diverse tronken vormen het doelwit. Daarnaast zal iedere ploeg schieten op een zeilscheepje en een pop of ander voorwerp. Het scheepje kan worden beschouwd als de "hoofdvogel". Het staat op de noordelijke gaaimast van iedere baan, op de middelste en hoogste pen van de hier drietandige stenge. De boeg van het scheepje is altijd naar het zuiden gericht (het "komt naar binnen"). Evenals de scheepjes zijn ook de poppen van een naam of een tekst zijn voorzien.

Scheepjes en poppen

Nadat omstreeks 6.00 uur de gaaien zijn gerecht en ook alle andere werkzaamheden zijn ver-richt verstrekt de slokjesjongen of diens assistent aan de aanwezigen een eerste drankje.

Tussen 6.00 en 7.00 uur verzamelen de deelnemers zich in het café "Het Kasteel van Batavia". Hier drinken zij koffie, betalen zij hun inschrijvingsgeld en krijgen ze een hoofddekseel voor de dag.

Om 7.00 uur vertrekt men met slaande trom naar de schietbaan en begint het schieten, met normale enkel- en dubbelloops jachtgeweren. De deelnemers schieten één voor één, in de volgorde en op de baan, die bij de inschrijving zijn bepaald. De schutter kan kiezen of hij staande schiet of zittend vanuit een fauteuil of op de rug liggend vanuit een met stro gevulde kul ("de pit").

Het schieten in volle gang

De eerste prijs, waarom wordt geschoten is de prijs, die beschikbaar is gesteld door de burgemeester. Beide ploegen schieten dan om en om op dezelfde, de meest zuidelijk geplaatste tronk. Het eerste schot wordt gelost door de kapitein.

De prijs (en ook alle volgende prijzen) wordt gewonnen door degene die het allerlaatste stukje dat van een tronk of ander doel is overgebleven van de stenge schiet. De burgemeester reikt deze prijs persoonlijk uit. Na deze formaliteit verlaten allen met slaande trom de schietbaan om in een plaatselijk restaurant de maaltijd te gebruiken (in het algemeen kip met brood).

De schutterij op weg naar de maaltijd

Na terugkomst op de baan schiet iedere ploeg afzonderlijk nog op de pop en de tronk waarop deze bevestigd is. Deze prijzen vallen omstreeks 11.30 uur. Wapens en munitie worden dan op-

geborgen en men vertrekt naar "Het Kasteel van Batavia". Hier wordt de schutterij tijdelijk ontbonden teneinde ieder in de gelegenheid te stellen thuis of elders het middagmaal te gebruiken. Om 13.30 à 14.00 uur wordt het schieten hervat.

De gaaischieters zijn na de middagpauze gekleed in een witte broek.

De eerste gaai, waarop na de middagpauze wordt geschoten is voor beide ploegen het sloopje. Daarna wordt in willekeurige volgorde, te bepalen door de kapitein, op de overige tronken geschoten.

Halverwege de middag kan het schieten worden opgeschort om geschoten prijzen te vieren in een plaatselijk café.

Hoe laat het schieten eindigt, is niet exact aan te geven omdat dit afhankelijk is van het afschieten van de laatste prijzen. Meestal ligt dit omstreeks 20.00 uur.

Het gaaischieten krijgt gedurende de gehele dag veel belangstelling. Diverse personen, (ondernemers, notabelen of sympathisanten) vinden het leuk of achten zich verplicht aan de gaaischieters een prijs te schenken. Meestal is dit een geldprijs, echter ook gebruiksvoorwerpen en bekers worden geschonken. De kapitein stelt de prijsgever voor aan de gaaischieters en hij noemt daarbij enkele bijzonderheden van prijs en schenker. De prijsgever wordt daarna gehuldigd met het uitspreken door de kapitein van de formule: "*Daar 'ei je de man, wat 'eit ie an?*". De gaaischieters antwoorden in koor met: "*Grauw, blauw, hoera*", (wat waarschijnlijk oorspronkelijk moet zijn: "*Rood, wit, blauw, hoera*") en het aanheffen van "*Lang zal hij leven in de gloria*".

De gehele dag verkeren de gaaischieters in een opperbeste stemming, wat ook merkbaar is aan de geanimeerde gesprekken en de hilariteit en het gezang van oude volksliederen, dat voortdurend opklinkt. Vanzelfsprekend wordt er de hele dag door in ruime mate gegeten en gedronken. Alle verteer komt voor rekening van de schutterij.

Gaaitafereel

De prijsschieters krijgen een gekleurde sjerp. In het algemeen behoort bij belangrijke prijzen (burgemeestersprijs, sloopje) een roodgekleurd lint, de andere prijzen hebben willekeurig gekleurde linten.

Gedurende de gehele dag wordt het schootsveld bewaakt. De wachtpost heeft via een portofoon contact met de kapitein of een als baancommissaris aangewezen bestuurslid. Bij nadering van schepen of ander dreigend gevaar wordt het schieten onmiddellijk stopgezet, tot het moment dat de toestand weer veilig is.

Na afloop van het schieten worden de gaaien opgeruimd en de schietbaan afgebroken. De geweren en het restant van de munitie worden verzameld en opgeborgen. De overige spullen worden bij elkaar gezet, zodanig dat de openbare weg weer bruikbaar is voor het verkeer. Als het werk gedaan is vertrekken de gaaischieters met slaande trom naar "Het Kasteel van Batavia", waar de groep tot de volgende dag wordt ontbonden.

Prijsuitreiking

De zondagmiddag na het gaaischieten worden alle deelnemers om \pm 13.30 uur weer verwacht in "Het Kasteel van Batavia". Voordien hebben de kapitein, de foerier en de slokjesjongen een evaluatie van het gaaischieten gemaakt en een globaal overzicht van de inkomsten en uitgaven opgesteld. De bevindingen worden aan de gaaischieters meegedeeld.

Het doel van de bijeenkomst is echter in de eerste plaats de uitreiking van de gewonnen prijzen. De beschikbaar gestelde en aangekochte prijzen worden onder de prijswinnaars verloot.

De zondagmiddag wordt verder samen doorgebracht, waarbij de gaaischieters onderling hun wetenswaardigheden en lotgevallen uitwisselen. Ook nu zijn spijs en drank weer in overvloedige mate voorhanden, wat wederom borg staat voor een feestelijke stemming die tot in de avonduren kan voortduren.

Afsluiting op maandag

Op de maandag na het gaaischieten wordt in de voormiddag door de gaaischieters alles wat zich nog op de schietbaan bevindt opgeruimd en teruggebracht naar de bergschuur. Het gehele terrein wordt weer in de normale staat teruggebracht. 's-Middags worden de geweren schoon gemaakt en opgeborgen in de wapenkluis van de schietvereniging.

Al vroeg in de avond verzamelen de gaaischieters zich weer in "Het Kasteel van Batavia". Na een consumptie genuttigd te hebben vertrekt de gehele groep met slaande trom om de burgemeester te gaan bedanken voor de verkregen toestemming. Voorheen gebeurde dat ten huize van de burgemeester, na de gemeentelijke herindeling in 1997 in het museum Het Polderhuis. De prijswinnaars dragen hierbij hun sjerp en lopen vooraan in de groep.

De burgemeester vervoegt zich bij de groep in de Polderhuistuin om de dankbetuiging van de kapitein in ontvangst te nemen. Ook hierbij hoort natuurlijk een hapje en een drankje.

De groep vertrekt bij het Polderhuis om \pm 20.30 uur en brengt dan nog een bezoek aan enkele cafés. Vanzelfsprekend worden ook de kermisattracties met een bezoek vereerd.

Maandag, de gaai op de kermis

De rondgang langs de cafés eindigt bij het "Kasteel van Batavia" waar de groep na een toespraak van de kapitein om ca. 23.30 uur wordt ontbonden.

Juni 2014
Jan Kaland